

Росія: підсумки роботи російської бурякоцукрової галузі в 2010 році і прогноз розвитку на 2011 рік

*Миронов С.В., заступник голови правління Союзу цукровиробників Росії
Гасич М.Ф., керівник виробничого відділу Союзу цукровиробників Росії*

Виступ до Міжнародної науково-технічної конференції цукровиробників України «Бурякоцукрова галузь в умовах національного і світового ринків» 22.03 - 23.03 2011 роки (м. Київ, НАЦУ «Укрцукор»)

15

Російська бурякоцукрова галузь в 2010 році працювала як в умовах функціонування Митного союзу трьох країн, так і в умовах реалізації першого року галузевої цільової **програми «Розвиток бурякоцукрового підкомплексу Росії на 2010-2012 роки»**.

Основними завданнями Програми є:

- забезпечення модернізації матеріально-технічної бази галузі з виробництва та обробки насіння цукрових буряків;
- здійснення нового будівництва, реконструкції та технічного переозброєння цукрових заводів і заводів з виробництва дражированого насіння цукрових буряків;
- забезпечення залучення до господарського обороту вторинних ресурсів, що отримуються при переробці сировини;
- зменшення енерго- і водоспоживання та поліпшення екологічної обстановки в промислових зонах підприємств;
- прийняття довгострокового і ефективного механізму митно-тарифного регулювання імпорту цукру-сирцю в умовах функціонування Митного союзу.

Виробництво цукрових буряків

В 2010 р. цукрові буряки вирощували в 28 суб'єктах Ро-

сійської Федерації розташованих в 5-ти федеральних округах: Центральному, Південному, Північно-Кавказькому, Приволзькому і Сибірському. Найбільш великими бурякосійними регіонами є Краснодарський і Ставропольський краї, Воронежська, Курська, Білгородська, Тамбовська, Липецька, Пензенська і Орловська області, Республіки Татарстан, Башкортостан і Мордовія.

Посівні площі під цукрові буряки в 2010 р. були збільшені на 41,7 % порівняно з 2009 р. і склали 1160 тис. га (у 2009 - 818,6 тис. га).

В 2011 р. планується посіяти цукрові буряки на площі 1211 тис. га або на 4,4 % більше, ніж в 2010 р.

Врожайність буряків в 2010 р. в середньому склала 241 ц/га (у 2009 р. - 323 ц/га), що на 82 ц/га нижче рівня 2009 р. Головною причиною зниження врожайності і валового збору цукрових буряків стали аномально жаркі і посушливі погодно-кліматичні умови в період росту і вегетації рослин буряків, які склалися в Центральному і, особливо, в Приволзькому федеральних округах. У 17 з 28 (61 %) бурякосійних регіонах Росії було оголошено надзвичайний стан.

Виробництво цукрових буряків в 2010 р. склало 22,2 млн. т, що на 2,7 млн. т менше 2009 р. (24,9 млн. т).

Врожайність буряків в середньому в розрізі федеральних округів склала: в Центральному - 241 ц/га, Південному - 354, Північно-Кавказькому - 424, Приволзькому - 144 і Сибірському - 254 ц/га.

В розрізі регіонів найвища врожайність цукрових буряків в 2010 р. була досягнута на півдні Росії - в Ставропольському краю 449 ц/га, Карачаєво-Черкеській Республіці - 405 і Краснодарському краю - 364 ц/га.

На 2011 р. у рамках виконання галузевої цільової Програми вжиті державні заходи підтримки виробництва цукрових буряків і цукру:

- відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам частини витрат на придбання мінеральних добрив - 1210 рублів (приблизно 40 дол. США) на 1 га посівів буряків за умови внесення їх не менше 130 кг/га;
- відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам частини витрат на придбання хімічних засобів захисту рослин - 950 рублів (приблизно 32 дол. США) на 1 га за умови придбання їх на суму не менше 3300 руб./га (без ПДВ);
- відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам частини витрат на придбання насіння вітчизняного виробництва - 900 рублів (приблизно 30 дол. США) на 1 посівну одиницю;
- субсидування процентної

ТЕЗИ КОНФЕРЕНЦІЇ ЦУКРОВИКІВ 2011 РОКУ

ставки за інвестиційними кредитами, отриманими в російських кредитних організаціях на будівництво, реконструкцію і технічне переозброєння цукрових заводів і заводів по виробництву дражированого насіння цукрових буряків;

- відшкодування частини витрат на сплату відсотків по кредитах, отриманих на строк до 1 року, на закупівлю цукрових буряків;

- субсидії на підтримку елітного насінництва.

Виробництво цукру з цукрових буряків

В 2010 г середній пуск цукрових заводів визначився на 14 вересня. Тривалість виробництва в середньому склала 76 діб, в 2009 р. - 83 діб. У той же час, цукрові заводи півдня Росії: Краснодарського, Ставропольського країв, Карачаєво-Черкеської Республіки - були завантажені більш ніж на 100 діб, а Ленінградський цукровий завод (Краснодарського краю) переробляв буряки 176 діб.

16 заводів переробляли буряки більше 100 діб, 13 заводів - від 80 до 100 діб, 34 заводи - від 50 до 80 діб і 13 заводів - від 20 до 50 діб.

Загальна виробнича потужність 76 заводів, що працювали в 2010 р., станом на 1 січня 2011 р. склала 304,94 тис. т переробки буряків за добу.

Приріст потужностей склав 10,82 тис. т за добу. Об'єм інвестицій на реконструкцію і модернізацію заводів в 2010 р. перевищив 14 млрд. рублів або 467 млн. дол. США. У 2011 р. планується довести потужності працюючих заводів до 312 тис. т переробки буряків за добу.

Крім того, в Тамбовській області розпочато будівництво нового цукрового заводу і анонсовано будівництво ще 4 цукрових заводів, у тому числі в Ря-

занській, Липецькій, Ростовській областях і Ставропольському краю, загальною потужністю 50,0 тис. т буряків за добу.

До десятки найбільших заводів Росії увійшли заводи: Успенський (Краснодарського краю) потужністю - 10,0 тис. т/добу, Елань-Коленівський і Ольховатський (в Воронежській області) по 8,50 і 8,00 відповідно, Добринський (в Липецькій області) - 7,50, Ленінградський (Краснодарського краю) і Никифоровський (в Тамбовській області) - по 6,50, Золотухинський (в Курській області), Тимашевський (Краснодарського краю), Заметчинський (в Пензенській області) і Заїнський (Республіки Татарстан) - по 6,00 тис. т переробки буряків за добу.

Середньодобова продуктивність в 2010 р. склала 257,63 тис. т (у 2009 р. - 264,50 тис. т) або в середньому на завод - 3,39 тис. т (у 2009 р. - 3,55 тис. т).

Фактичне завантаження потужностей, працюючих цукрових заводів в другому півріччі, з урахуванням перероблених буряків і коефіцієнта використання потужності 0,9, склала 73 % (у 2009 р. - 77 %).

У 2010 р. на бурякоприймні пункти було прийнято 20,7 млн. т буряків, або на 1,2 млн. т менше, ніж в 2009 р. (у 2009 р. - 21,9 млн. т), з цукристістю при прийманні - 16,57 % або на 1,01 % нижче, ніж в 2009 р. (17,58 %).

Вихід цукру в середньому по Російській Федерації склав 13,58 %, або на 1,47 % нижче, ніж в 2009 р. (15,05 %).

У 2010 р. цукристість буряків при прийманні вище середньогалузевої (16,57 %) мали 13 регіонів, а вихід цукру вище середньогалузевого (13,58 %) досягнутий в 11 регіонах.

4 цукрові заводи працювали з виходом цукру вище 16 %, з них в Саратовській області Балашівський цукровий завод

(16,30 %), в Тамбовській - Кирсанівський (16,05 %), в Липецькій - Лебедянський (16,04 %) і в Орловській області - Колпнянський (16,01 %). З виходом цукру більше 15 % працювали 8 цукрових заводів.

За зниженням енерговитрат і вапнякового каменю в 2010 р.

Витрати умовного палива на цукрових заводах Російської Федерації в 2010 р. склали 5,09 % (у 2009 р. - 4,90 %), витрати вапнякового каменю - 5,00 % (у 2009 р. - 4,97 %). У той же час, ряд цукрових заводів Краснодарського краю, Пензенської і Тамбовської областей, Республіки Мордовія в 2010 р. працювали з витратою умовного палива - від 3,33 до 4,00 % і вапнякового каменю від 3,19 до 4,20 %, приблизно з такими ж показниками працювали цукрові заводи Республіки Білорусь, на яких витрати умовного палива в розрізі заводів склали від 2,77 до 3,18 % і вапнякового каменю - від 4,00 до 4,15 %.

За календарний 2010 р. було перероблено 20,1 млн. т буряків (у 2009 р. - 21,85 млн. т) і вироблені з них 2735 тис. т цукру (у 2009 р. - 3280 тис. т). Обсяги виробництва бурякового цукру знижені порівняно з 2009 р. на 17 %. На 2011 р., з урахуванням планованого збільшення посівних площ і за сприятливих погодних умов, виробництво бурякового цукру прогнозується в об'ємі 4100 тис. т.

Цукор-сирець переробляється на 34 заводах. З урахуванням залишків, що перейшли, на початок року, цукровими заводами перероблені 2020 тис. т цукру-сирцю і вироблені 1984 тис. т цукру.

В 2011 р. виробництво цукру з цукру-сирцю очікується в об'ємі 2,0 млн. т.

Загальне виробництво бурякового і сирцевого цукру в 2011 р. прогнозується в об'ємі 6,1

млн. т.

Очікуваний ріст виробництва цукру в 2011 р. може спричинити цілий ряд проблем:

- відсутність достатніх потужностей для зберігання цукру, меляси, жому;

- падіння цін на цукор, можливо, навіть нижче рівня собівартості;

- і в результаті, можливе скорочення посівів цукрових буряків в 2012 році.

У цій ситуації, враховуючи, що обсяг виробництва бурякового цукру в країнах Митного союзу в 2011 р. досягне 69 % від загального виробництва цукру в країнах СНД, потрібне збільшення експорту цукру в країни Централь-

ної Азії.

Відносно технічного регламенту на цукор і національних стандартів на цукор

Проект технічного регламенту для цукру розроблений, і спрямовувався на розгляд в Мінсільгосп Росії, країни Митного союзу: Республіку Білорусь і Республіку Казахстан. Сподіваємося, що буде можливість прийняти його у рамках Митного союзу і ініціатором виступить Об'єднана Асоціація цукровиробників держав-учасниць Митного Союзу.

Що стосується стандартів на цукор білий, то в Російській Федерації на сьогодні діють два стандарти - ГОСТ 21-94 (цукор-

пісок) і ГОСТ 22-94 (цукор-рафінад). Крім того, з 1 липня 2011 р. діятиме національний стандарт ГОСТ Р 53396 - 2009 замість ГОСТ 22-94.

У Республіці Білорусь - на цукор білий діє два стандарти - ГОСТ 21-94 (цукор-пісок) і ГОСТ 22-94 (цукор-рафінад). З 1 січня 2012 р. в країні діятиме національний стандарт СТБ 2086-2010 замість ГОСТ 21-94. і ГОСТ 22-94. Крім того, Республіка Білорусь приєдналася до Міждержавного стандарту на цукор білий ГОСТ 31361-2008.

В Республіці Казахстан - на цукор білий з 1 січня 2010 р. діє тільки Міждержавний стандарт ГОСТ 31361-2008.

Аграрний фонд України вже почав скуповувати урожай, який ще не виріс

Держчиновники вже відреагували на слова прем'єр-міністра України Миколи Азарова про загрозу другої хвилі кризи із-за нестабільності на зовнішніх продовольчих і сировинних ринках. 28 квітня, стало відомо, що Аграрний фонд почав скуповувати сільгосппродукцію ще до того, як вона виріс на полях. «Засобів в Аграрному фонді досить - це близько 5 млрд. грн. Значно розширений перелік продукції, яку закуповує Аграрний фонд. Приміром, до нього додано сухе молоко, олію, м'ясо. Тобто, за цими продуктами здійснюватимуться товарні інтервенції, і держава сформує запас цих продуктів», - повідомив на прес-конференції в Києві директор департаменту розвитку аграрних ринків Мінагропроду України Анатолій Разгон.

За його словами, окрім цього був проведений тендер з закупівлі цукру. «Ми бачимо, що цього року, можливо, буде дефіцит цукру... Проте у держави буде достатні об'єми цього продукту за стабільною ціною, і ми зможемо своєчасно відреагувати. Традиційно так склалося, що цукровий ринок у нас поділений між декількома компаніями. Вони традиційно ламають ринок і ведуть свою цінову політику, користуючись тим, що держава не мала засобів для закупівлі цукру», - сказав Разгон.

«Окрім цього по форвардних контрактах Аграрний фонд вже купує і майбутній урожай. Мається на увазі і пшениця, і жито, у тому числі і гречка. За такою ж схемою буде закуплений і цукор. Не лише ті залишки, які є сьогодні від старого урожаю, але і ресурси нового урожаю», - сказав Анатолій Разгон.

В НБУ визнали висловлювання Азарова про загрози другої хвилі кризи в Україні поспішними і необґрунтованими.

В той же час вітчизняні аграрії стверджують, що аграрний сектор України перебуває в дуже плачевному стані. Зокрема, із-за норм Податкового кодексу.